

ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ІННОВАТИЗАЦІЇ УПРАВЛІННЯ РОЗВИТКОМ РЕГІОНАЛЬНИХ СУСПІЛЬНИХ СИСТЕМ НА ОСНОВІ КОМПЛЕКСУ ФЕНОМЕНІВ «СІНТЕЛЕКТИКА – СИНЕРГІЯ – СИНАРХІЯ»

© 2015 **ВАРЦАБА В. І.**

УДК 338.24: 332.14

Варцаба В. І. Теоретичні аспекти інноватизації управління розвитком регіональних суспільних систем на основі комплексу феноменів «сінтелектика – синергія – синархія»

Метою статті є теоретичне обґрунтування ролі та доцільності пошуку й розробки інноваційних концепцій, технологій та інструментів регіонального управління, які базуються на сучасних вимогах управлінської гармонізації цілей, інтересів, стосунків і взаємодії учасників регіональних ринків під відповідними впливами державної політики та регіонального менеджменту. Запропоновано модель трансформації ресурсів регіональної суспільної системи в економічно та соціально значимі результати її розвитку. Розроблено графоаналітичну модель управління станом дисергійності-синергійності соціально-економічної системи шляхом організаційної інтеграції її підсистем та запропоновано коефіцієнти для визначення ступеня гармонізації управління в системі. Розроблено базовий алгоритм управлінської 3С-технології гармонізації цілей та інтересів підсистем соціально-економічної системи. Виходячи з того факту, що основа базового алгоритму управлінської 3С-технології ґрунтується на алгоритмі реалізації менеджерського інструменту Strategic Planning (SP), доповненого обов'язковим використанням для послідовної трансформації матеріальних ресурсів системи за інтенсивної та керованої участі інтелектуальних ресурсів останньої, стає цілком доцільним дослідити та оцінити зв'язок між результатами, отриманими внаслідок використання цієї технології.

Ключові слова: регіональний менеджмент, інноваційні управлінські технології, розвиток, регіональна суспільна система, синергетичний ефект, технологічна модель, гармонізоване управління.

Рис.: 2. **Табл.:** 2. **Формул.:** 6. **Бібл.:** 15.

Варцаба Віра Іванівна – кандидат економічних наук, доцент, завідувачка кафедри фінансів і банківської справи, Ужгородський національний університет (пл. Народна, 3, Ужгород, Закарпатська обл., 88000, Україна)

E-mail: vira.vartsaba@gmail.com

УДК 338.24: 332.14

UDC 338.24: 332.14

Варцаба В. И. Теоретические аспекты инноватизации управления развитием региональных общественных систем на основе комплекса феноменов «синтелектика – синергия – синархия»

Целью статьи является теоретическое обоснование роли и целесообразности поиска и разработки инновационных концепций, технологий и инструментов регионального управления, основанных на современных требованиях управленческой гармонизации целей, интересов, отношений и взаимодействия участников региональных рынков под соответствующими действиями государственной политики и регионального менеджмента. Предложена модель трансформации ресурсов региональной общественной системы в экономически и социально значимые результаты ее развития. Разработана графоаналитическая модель управления состоянием дисергичности-синергичности социально-экономической системы путем организационной интеграции ее подсистем и предложены коэффициенты для определения степени гармонизации управления системой. Разработан базовый алгоритм управленческой 3С-технологии гармонизации целей и интересов подсистем социально-экономической системы. Исходя из того факта, что основа базового алгоритма управленческой 3С-технологии основывается на алгоритме реализации менеджерского инструмента Strategic Planning (SP), дополненного обязательным использованием для последовательной трансформации материальных ресурсов системы при интенсивном и управляемом участии интеллектуальных ресурсов последней, становится вполне целесообразным исследовать и оценить связь между результатами, полученными в результате использования этой технологии.

Ключевые слова: региональный менеджмент, инновационные управленческие технологии, развитие, региональная общественная система, синергетический эффект, технологическая модель, гармонизованное управление.

Рис.: 2. **Табл.:** 2. **Формул.:** 6. **Библ.:** 15.

Варцаба Вера Ивановна – кандидат экономических наук, доцент, заведующая кафедрой финансов и банковского дела, Ужгородский национальный университет (пл. Народная, 3, Ужгород, Закарпатская обл., 88000, Украина)

E-mail: vira.vartsaba@gmail.com

Vartsaba V. I. Theoretical Aspects of Innovatization of the Management of Regional Social Systems on the Basis of the Phenomena Complex «Syntellect – Synergy – Synarchy»

The article is aimed at the theoretical substantiation of the role and practicality of the both search and elaboration of innovative concepts, technologies and tools for regional management based on the contemporary management requirements of the managerial harmonization of goals, interests, relationships and interaction of participants in the regional markets under the respective acts on the part of public policy and regional management. A model for transforming resources of the regional social system into the economically and socially significant results of its development has been proposed. A graphical-analytic model for managing the status of dysergy-synergy of a socio-economic system by means of the organizational integration of its subsystems has been created, the coefficients for determining the degree of harmonization when controlling the system have been suggested. A base management algorithm for the 3C-Technology of harmonizing objectives and interests of the subsystems of a socio-economic system has been developed. Proceeding from the fact that the basis of the underlying algorithm for the managerial 3C-Technology is in its turn based on the algorithm for implementation of the management tool Strategic Planning (SP), which is supplemented by the mandatory use with the aim of the progressive transformation of the material resources of the system with an intensive and managed participation of the intellectual resources of the latter, becomes quite practical to explore and evaluate the relationship between the results obtained from the use of this technology.

Key words: regional management, innovative management technologies, development, regional social system, synergistic effect, technological model, harmonized management.

Pic.: 2. **Tabl.:** 2. **Formulae:** 6. **Bibl.:** 15.

Vartsaba Vjera I. – Candidate of Sciences (Economics), Associate Professor, Head of the Department of Finance and Banking, Uzhgorod National University (pl. Narodna, 3, Uzhgorod, Zakarpatska obl., 88000, Ukraine)

E-mail: vira.vartsaba@gmail.com

У більшості наукових розвідок і статей на тему управління регіональним розвитком з використанням технологій організаційної інтеграції суб'єктів господарювання з іншими ключовими акторами економічного, соціального, громадського і політичного життя регіону як зарубіжні, так і вітчизняні автори наголошують, як правило, на необхідності досягнення ефекту синергії та категорично декларують його досягнення як безсумнівний результат інтеграції.

Однак у більшості публікацій відсутні будь-які обґрунтовані докази причинно-наслідкового зв'язку між процесом цілеспрямованої інтеграції елементів системи, актом її завершення (будь-яким) і адекватним зростанням (будь-яким) результатів (будь-яких).

Адже висновки типу «... синергетичний ефект виникає не в результаті злиття підприємств (тобто посилення відносин субординації), а в результаті посилення функцій координації» [1], «... кластерна модель організації діяльності підприємств може бути інтегруючим елементом для таких галузей та інституцій, які об'єднують свої зусилля для того, щоб отримати синергетичний ефект від співпраці» [2], «... повний ефект синергетичної організації системи у багато разів перевершує просту суму ефектів, які отримуються кожним суб'єктом економічної діяльності. Таке перевищення породжується внутрішньою колективною взаємодією усіх її учасників» [3, с. 484] або «Вигідність спільних дій полягає в ефекті синергії, своєрідної «додаткової вартості», одержуваної в результаті таких дій ...» [4] їхніми авторами декларуються як аксіоматичні та сприймаються майже як індуїстські мантри. Фактично в кожній вітчизняній науковій роботі з практичного використання синергетичних ефектів в українській економіці присутні визнання синергізму як наслідку «координації», «колективної взаємодії», «об'єднання зусиль», «співпраці», «спільних дій», «комунікації» і т. п.

При цьому, за використання цих самих ознак щодо організації співпраці ключових гравців регіональної суспільної системи (РСС), згадки про спричинений такою співпрацею синергізм у більшості робіт і публікацій про взаємодію влади, бізнесу, науки і громадськості майже відсутні. І це тоді, коли, на думку проф. Ю. П. Шарова, набула розвитку новітня тенденція «... переходу від ієрархізованого способу управління до ідеології *«governance»* (урядування), тобто горизонтальної мережної організації діяльності, коли *стратегічні гравці суспільства (влада, громадськість, бізнес) діють на засадах спільного інтересу, партнерства, вигідності за умов колективного прийняття рішень»* [5] – складових, які, на загальне переконання, є передумовами виникнення синергетичних ефектів.

Слід зауважити, що доробок вітчизняних науковців у сфері інноваційних технологій управління концентрується, головним чином, на питаннях розвитку підприємств і організацій. Для прикладу, у [6, 7] управлінські технології представлені авторами як комплексний процес прийняття управлінських рішень, поділу на окремі процедури й операції та виконання управлінських функцій, методів, процесів і процедур для досягнення загальних і конкретних цілей організації.

Доцільно вказати і на факт відсутності у вітчизняному науковому дискурсі теоретичних опрацювань, обґрунтованих методичних розробок і практичних рекомендацій щодо моделей, методів, технологій і засобів управління життєдіяльністю регіональних соціально-економічних систем з гарантованим забезпеченням виникнення «синергетичних ефектів» – технологій, які, на відміну від технологій управління окремими суб'єктами ділової, громадської чи політичної активності, відрізняються масштабною впливу і призначаються для державного регулювання соціально-економічного розвитку країни та її регіонів.

За умови, що під інноваційною управлінською технологією впливу на життєдіяльність будь-якого регіону розуміємо вдосконалену за тим чи іншим критерієм алгоритмічну структуру досягнення певних конкурентних переваг, звернемось до фундаментальних наукових визначень понять «технологія» і «технологія управління».

З цих позицій «технологія» (від грецького Τέχνη – майстерність і λόγος – слово, вчення) є сукупністю способів переробки матеріалів, виготовлення виробів і процеси, що супроводять ці види робіт» [8, с. 665], а «управлінська технологія» – один із проявів соціальних технологій, що безпосередньо відображає управлінські процеси в системному поєднанні наукового знання, управлінських потреб та інтересів суспільства, цілей і функцій ... управління, можливостей і елементів управлінської діяльності. Вона поділяється на послідовно взаємопов'язані процедури й операції, метою яких є досягнення високої результативності та ефективності» [9, с. 109].

Таким чином, виходячи з того, що будь-яка управлінська технологія є проявом соціальних технологій, слід звернутися до синергетичної методології соціального управління, результати політико-економічного і соціально-філософського аналізу якої проф. В. Г. Воронковою в роботі [10] дали можливість зробити висновки, що сучасне соціальне управління:

- ✦ «... заключається в розгляді процесу управління як суб'єкт – суб'єктного відношення, що передбачає взаємодію двох підсистем – тієї, хто управляє, і тієї, ким управляють ...»;
- ✦ «... набуває характеру співуправління»;
- ✦ «... управління зверхскладними системами являє собою лише вплив на їх власний механізм саморегуляції і самоуправління ...»;
- ✦ «... цілеспрямований вплив соціального суб'єкта на власну суспільну, колективну і групову життєдіяльність, що здійснюється як у безпосередній (у формах самоуправління), так і через спеціально створені інститути (державу, партії, суспільні об'єднання, кооперативи, підприємства, союзи)».

Ураховуючи той факт, що в основі будь-якої управлінської технології повинен лежати той технологічний процес, який відбувається в системі та яким треба управляти, звернімо увагу на ту обставину, що узагальнена модель технологічного процесу, який реалізується всією

множиною суб'єктів діяльності регіональної системи, на сьогодні відсутня.

Тому, звернувшись до визначення поняття «моделі» в науці (від лат. *modulus* – аналог, зразок), як будь-якого уявного чи умовного образу, аналога у вигляді зображення, визначення, схеми, креслення, графіка, карти тощо якого-небудь об'єкта, процесу або явища («оригінала» цієї моделі) [11], спробуємо в першому наближенні створити структурно-семантичну (евристичну) модель процесу розв'язання задачі ефективної і результативної трансформації всіх наявних ресурсів РСС у кінцевий результат її діяльності – високий рівень соціально-економічного добробуту людських ресурсів системи.

Побудова такої моделі дасть змогу впорядкувати вже напрацьовану автором інформацію [12] щодо управління процесом трансформації ресурсів РСС методом семи евристичних, або «ключових питань» Квінтіліана: Хто? Що? Чому? Де? Чим? Як? Коли?

Відповіді на ці питання за умови використання як основи евристичної моделі компонент, обґрунтованої автором у [13] концептуальної схеми гармонізованого управління і менеджменту інтелектуально-трансформаційними процесами в підсистемах складної соціально-економічної системи, здатні згенерувати незвичайні інноваційні ідеї, пропозиції та рішення щодо досліджуваного об'єкта.

Враховуючи, що процес соціального управління охоплює два основні компоненти:

а) інтелектуальне осмислення здійснення процесу управління (розробка стратегій, концепцій, бізнес-планів, програм, проектів тощо);

б) управління реалізацією цілей і завдань соціально-економічного розвитку (організація і координація виконання, лідерство і мотивація, контролінг і корекція), питання Квінтіліана і сформульовані нами відповіді наведено у відповідному порядку в *табл. 1*.

Графічна інтерпретація структурно-семантичної моделі процесу та умов успішного трансформування природних ресурсів регіональної суспільної системи ResReg в економічно, соціально і політично успішні результати її функціонування і розвитку в ринковому

оточенні ΣRez_i згідно з відповідями в табл. 1 має вигляд двох взаємозв'язаних вершинами пірамід, представлених на *рис. 1*.

У нижній частині структурно-семантичної моделі представлена пірамідальна послідовність «інтелектуального осмислення» (Де? Що? Хто? Чому? і Чим?), результатом якого є спільно генеровані, узгоджені, гармонізовані та скоординовані рішення-плани. Інтерпретація у вигляді піраміди пояснюється поступовим кількісним звуженням (обумовленим ієрархічністю системи управління) інтелектуального залучення людських ресурсів РСС у процес створення спільних для всіх учасників рішень-планів, в яких концентрується гармонізована за цілями та інтересами інтелектуальна продукція всіх організаційно інтегрованих підсистем.

Умовою ж отримання такого спільно генерованого всіма учасниками інтелектуального продукту з гармонізованими цілями та інтересами цих учасників слід вважати обов'язкове використання комплексу послідовно взаємопов'язаних процедур і операцій, метою яких є досягнення високої результативності та ефективності управління спільними діями влади, громадськості, бізнесу і науки.

При цьому, основою цього досягнення є використання комплексу технологій «сінтелектика – синергія – синархія», де складова «синархія» виступає у своїй прототипічній функції «співуправління» – гармонізованого управління і менеджменту.

Таким чином, комплекс «сінтелектика – синергія – синархія» або, як його названо авторами в [14], ЗС-технологія, володіє найбільш високим потенціалом гармонізації цілей та інтересів більшості підсистем у рамках РСС.

У зв'язку з цим його використання в процесах і процедурах практичного управління всіма функціонерами системи регіонального менеджменту сприятиме досягненню регіональними підсистемами і системою загалом удосконаленого стану та позиціонування в економічно-екологічно-соціальному просторі.

Це твердження ґрунтується на тому, що в процесі спільної генерації узгоджених, гармонізованих і скоординованих рішень-планів щодо можливих на-

Таблиця 1

Відповіді на «ключові питання» щодо формування структурно-семантичної моделі алгоритму трансформації всіх ресурсів РСС у соціально-економічний добробут її людських ресурсів

Питання	Відповіді	Позначення
Де?	Територія локалізації РСС в рамках держави	Reg
Що?	Людські, природно-сировинні, фінансові і фізичні ресурси РСС – ResReg	HumRes, NatRes, FinRes, FisRes
Хто?	Людські ресурси РСС – HumRes (M_i – управлінські та S_i – виконавчі) поділені на підсистеми – суб'єкти ділової, соціальної, політичної і т. п. активності.	HumRes; $M_i, S_i, K_{M_i}, K_{S_i}$
Чому?	Бажання і прагнення жити успішно, добре, комфортно (бачення, місія)	ΣRez_i
Як?	Спільно, узгоджено, скоординовано і гармонізовано комплексом сінтелекто-синерго-синархічного управління	ЗС
Чим?	Інтелектом та інтелектуальною продукцією (знаннями, ідеями, технологіями, рішеннями, досвідом, навичками, вміннями)	ΣD_i
Коли?	Протягом запланованого стратегічно значимого періоду часу	T

Джерело: розробка автора.

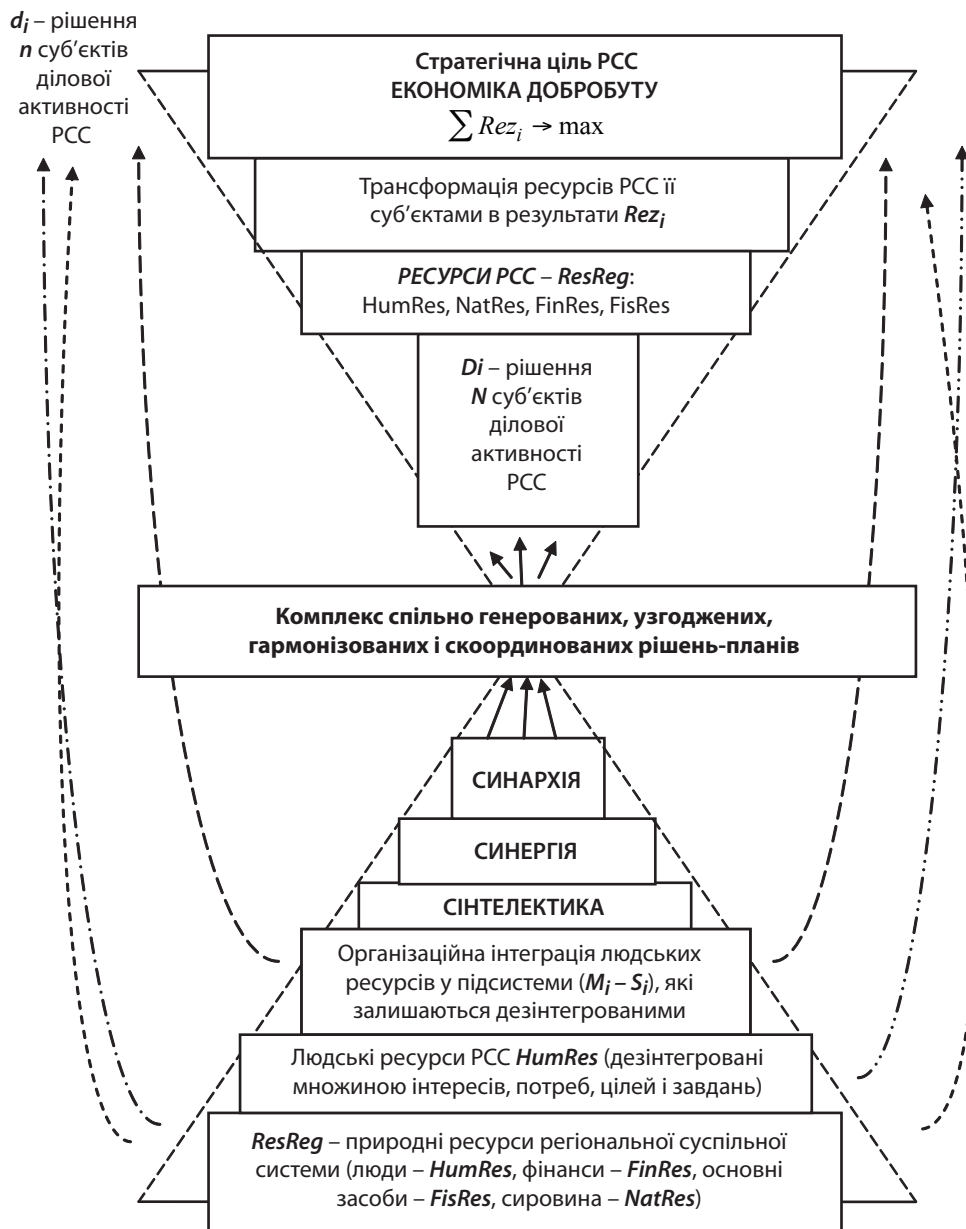

Рис. 1. Структурно-семантична модель процесу і умов успішного трансформування природних ресурсів регіональної суспільної системи в економічно, соціально і екологічно успішні результати її розвитку в ринковому оточенні

Джерело: розробка автора.

прямків використання ресурсів РСС суб'єктами всіх видів діяльності, останніми так гармонізуються інтереси і встановлюються такі цілі, які виключають необхідність конкурентних і конфліктогенеруючих дій цих суб'єктів у використанні тих чи інших регіональних ресурсів для досягнення позитивних результатів і покращення рівня власного добробуту.

При цьому, прерогатива управління процесами ініціювання визначення, обґрунтування, встановлення і легітимізації пріоритетів розвитку регіону і сфер гармонізації інтересів та встановлення цілей суб'єктами всіх видів діяльності в регіоні залишається за регіональною владою (органами державного управління і місцевого самоврядування). Остання, використовуючи певну управлінську, а в нашому випадку ЗС-технологію впливів на множини регіональних суб'єктів, забезпечує

обов'язкову участь громади і стейкхолдерів регіональної економіки в цьому процесі, а також оприлюднює ці пріоритети розвитку.

Обов'язковою складовою цього оприлюднення є надання інформації про те, що будь-які за масштабом і сферою діяльності бізнесові, наукові та громадські структури, які візьмуться за реалізацію проектів, бізнес-планів, програм і т. п. за напрямками визначених пріоритетів, будуть гарантовано отримувати від влади різноманітні преференції (пільгове оподаткування, виділення земельних ділянок, першочергову оренду приміщень муніципальної власності, регіональні і державні замовлення на продукцію, товари і послуги, знижки за рекламні, консалтингові, юридичні і т. п. послуги муніципальних підприємств тощо).

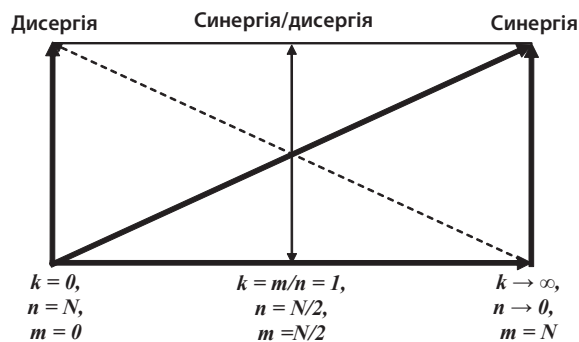

Рис. 2. Графоаналітична модель управління станом дисергійності-синергійності системи шляхом інтеграції її підсистем з гармонізацією цілей та інтересів

Джерело: розробка автора.

гармонізованими цілями та інтересами в єдиний об'єкт діяльності. Умовою цього є:

- ✦ знаходження всіх підсистем під управлінським впливом суб'єкта управління;
- ✦ використання суб'єктом ЗС-технології «синтектика – синергія – синархія» для формування, створення і використання комплексу спільно генерованих, узгоджених, гармонізованих і скоординованих управлінських рішень (планів, програм, проектів, стратегій тощо).

З позицій теми даного дослідження найбільш цікавою точкою графоаналітичної моделі управління синергійністю системи є точка з характеристиками $k \rightarrow \infty, m = N, \text{Синергія} \rightarrow \text{max}$, які є властивими відразу кільком сучасним управлінським інструментам. Однак цілком очевидним слід вважати факт неможливості досягнення системою цієї точки. Тоді найбільший інтерес з позицій управління станом синергійності системи викликати інтервал між точками, в яких $m = N/2$ (кількістю підсистем системи, об'єднаних у нові підсистеми з погодженими, скоординованими і гармонізованими інтересами та цілями) і $m = N$.

Якщо під дією управлінських впливів суб'єкта управління системою значення k_S досягне рівня $m/n > 1$, кількість джерел синергії в системі починають переважувати над кількістю джерел дисергії. Це означає, що кількість залучених гармонізованим менеджментом у спільний процес взаємодії суб'єктів m перевищило кількість незалучених до взаємодії суб'єктів n . У зв'язку з цим точку $m/n = 1 = k_S$ можна вважати ключовою для оцінки стану синергійності системи, а вираз коефіцієнта синергійності (5) – результатом управлінських впливів суб'єкта управління системою на процеси організації взаємодії m підсистем з числа N .

Тут доцільно згадати про поняття «критичне число взаємодій», запропоноване проф. Пликіним В. Д. у [15, с. 17–18] для пояснення раціонально організованої взаємодії індивідуумів, приналежних до спільнот птахів, бджіл, мурах і навіть людей, за рахунок того, що в цих спільнотах формується «єдине інформаційно-енергетичне поле – СВІДОМІСТЬ», яка, на думку автора, «... перетворює бджолиний рій у високоорганізова-

ну сім'ю», «... управляє всіма процесами в мурашнику», «...формує із зграї єдиний абсолютно керований механізм ...» [15, с. 18].

Звернемо увагу на той факт, що глибинна суть коефіцієнта синергійності системи (5) цілковито відповідає поняттю і числу «критичного числа взаємодій» між її підсистемами, за умови досягнення якого можна говорити про виникнення, формування і використання суб'єктом управління системи «колективної» свідомості, «загальносоціального», «соціального», «суспільного», «інтегрального» або «синтетичного» розуму чи інтелекту – категорій, до яких все частіше звертаються і зарубіжні, і вітчизняні дослідники регуляції та саморегуляції процесів в соціально-економічних системах.

Слід зауважити, що з позицій управління виникненням, формуванням і використанням колективного розуму регіональних систем найбільш релевантним є, без сумніву, інструмент і процес стратегічного планування (*Strategic Planning – SP*), у зв'язку з чим цілком доречним виглядає розробка алгоритму і технології досягнення системою саме цих характеристик як наслідку управління її розвитком.

Верхня частина структурно-семантичної моделі (див. рис. 2) (перевернута піраміда) свідчить про те, що процес досягнення системою цілей ΣRez_i відбувається шляхом прийняття N її суб'єктами рішень D_i щодо напрямків і прийнятих ними на себе в рамках отриманого з використанням ЗС-технології комплексу спільно генерованих, узгоджених, гармонізованих і скоординованих управлінських рішень і завдань (планів, програм, проектів, стратегій тощо) щодо ефективного і результативного трансформування ресурсів системи HumRes, NatRes, FinRes, FisRes.

Якщо ж n підсистем із числа N , не будучи залученими до взаємодії із спільною m , приймають рішення d_i щодо індивідуальних шляхів досягнення особистої економічного добробуту, то цим самим рівень синергійності системи погіршується.

Тому основним завданням суб'єкта управління системою слід вважати забезпечення максимально можливого числа m , залучених у процеси взаємодії підсистем із загального числа N .

Отже, якщо в нижній частині піраміди генеровані людськими ресурсами інтегрованих підсистем альтернативні інтелектуальні продукти, які всіма суб'єктами управління створювались з орієнтацією на гармонізацію цілей та інтересів, концентрувались, опрацьовувались, аналізувались, оцінювались, відхилялись і приймались у вигляді спільного для всієї системи інтелектуального продукту (плану, програми, стратегії тощо), то у верхній – ці, прийняті у гармонізований спосіб, узагальнені цілі та інтереси системи стають основою зворотного процесу трансформації узагальнених цілей та інтересів системи у плани і завдання на рівні окремих підсистем – однак уже гармонізовані із цілями системи.

Таким чином, серцевиною процесу гармонізації цілей та інтересів множини N суб'єктів соціально-економічної системи є комплексне використання в процесах та процедурах управління і менеджменту ЗС-технології

на основі послідовності «сінтелектика – синергія – синархія», якою визначаються умови досягнення синергичності системи внаслідок інтеграційного об'єднання і гармонізації цілей та інтересів приналежних до неї N підсистем, якими забезпечуються умови реалізації безпрограшної конкуренції.

Однак, оскільки впровадження науково обґрунтованих моделей, методів і технологій управління в практичну діяльність органів управління і менеджменту будь-якого рівня може привести до позитивних наслідків тільки за умови, що ці теоретичні обґрунтування, узагальнення, пропозиції і рекомендації будуть доведені до кондиції управлінських (у т. ч. соціальних) технологій, це вимагає розробки певного комплексу технологічних документів стосовно здійснення управлінських процесів.

Призначенням цих документів є сприяння розвитку і накопичення досвіду управлінських кадрів, збагачення структурної складової інтелектуального капіталу органів управління відповідного рівня і сфер ділової активності, алгоритмізація їх діяльності в процесах виконання управлінських функцій (планування, організування, мотивування і контролю) щодо ефективної взаємодії стейкхолдерів (ключових гравців) соціально-економічної системи, вироблення та реалізації стратегічних, оперативних і тактичних управлінських рішень,

формування системи впливів суб'єкта (суб'єктів) на об'єкт (об'єкти), створення ефективної мережі зворотних зв'язків, забезпечення всіх стейкхолдерів достовірною, релевантною і вчасною інформацією, володіння і виправдане ситуацією використання сучасних управлінських засобів та інструментів і т. д., і т. п.

Більшість із вказаних вище процесів і процедур уже отримали достатньо вагоме теоретичне, методологічне і рекомендаційно-практичне забезпечення в Україні. При цьому, однак, процеси і процедури використання ЗС-технології з метою гармонізації цілей та інтересів суб'єктів ринкових стосунків у рамках регіональних суспільних систем, будучи інноваційним інтелектуальним продуктом, тільки починають знаходити своє використання в практичному управлінні процесами соціально-економічного розвитку регіональних утворень України в режимах експериментальної апробації.

У зв'язку з цим, не маючи завершеного оформлення у вигляді методичних рекомендацій або іншого технологічного документа (що не є завданням теоретичного дослідження), суть ЗС-технології може бути інтерпретовано у вигляді табличного алгоритму, яким відображені послідовність взаємопов'язаних процедур і операцій в системному поєднанні інтересів суспільства, влади, наукових рекомендацій, цілей і функцій управління, елементів управлінських можливостей і дій (табл. 2).

Таблиця 2

Базовий алгоритм управлінської технології гармонізації цілей та інтересів підсистем соціально-економічної системи на засадах використання комплексу феноменів «сінтелектика – синергія – синархія»

Стейкхолдери регіональної економіки	Процес, процедури та операції гармонізованого управління і менеджменту системи									
1	2									
Суб'єкти регіонального управління	Ініціація процесу стратегічного планування соціально-економічного розвитку регіональної суспільної системи на підставі державної політики і рішень									
Влада, бізнес, наука, громадськість	Аналіз і оцінка стану об'єкта стратегічного планування та ідентифікація економічних, соціальних і екологічних інтересів ключових груп впливу соціально-економічної системи, які можуть викликати протиріччя у встановленні цілей використання регіональних ресурсів ResReg і повинні гармонізуватися згідно із модифікованою моделлю									
Регіональний менеджмент	Інформування всіх суб'єктів системи про пріоритети, цілі та завдання стратегічного планування соціально-економічного розвитку									
Влада, бізнес, наука, громадськість	Ініціювання і організація сінтелектуального процесу в системі та її підсистемах (навчання і розвиток людських ресурсів системи та її підсистем методом і технологіям колективного мислення, «формам безпрограшної конкуренції», генерування інновацій за категоріями парето-покращань і парето-нарощувань)									
Регіональний менеджмент і менеджмент суб'єктів усіх сфер активності, наука, громадські організації	Суб'єкти системи									
	1	2	3	...	$i-1$	i	$i+1$...	$N-1$	N
	Організаційна інтеграція (кластери, альянси, партнерства)									
	1 + 2 + 3	...			$i-1$	i	$i+1$...		$(N-1) + N$
	Визначення і обґрунтування конкретних напрямків реалізації методів і моделей гармонізації цілей та інтересів суб'єктів регіонального управління і менеджменту згідно зі структурно-семантичною моделлю (див. рис. 1)									
Управління станом дисергичності-синергичності системи шляхом інтеграції її підсистем і гармонізації цілей та інтересів суб'єктів у процесі стратегічного планування на засадах сінтелектики (див. рис. 2)										
$m = N, \text{Синергія} \rightarrow \text{max}, \text{Дисергія} \rightarrow \text{min}$										

1	2									
	Синархія (співуправління)									
	Суб'єкт стратегічного планування (робоча група)									
	1 + 2 + 3			...	$i - 1$	i	$i + 1$...	$(N - 1) + N$	
	1	2	3	...	$i - 1$	i	$i + 1$...	$N - 1$	N
	Формування і затвердження комплексу спільно генерованих, погоджених, гармонізованих цілей, інтересів, рішень-планів і завдань – стратегічного плану соціально-економічного розвитку регіональної суспільної системи									
Влада, бізнес, наука, громадські організації	Суб'єкти стратегічного управління системи									
	Установлення цілей і завдань, вироблення і реалізація рішень D_i з трансформування всіх видів ресурсів для досягнення результатів Rez_i за умов структурно-семантичної моделі (див. рис. 1)									
	1 + 2 + 3			...	$i - 1$	i	$i + 1$...	$(N - 1) + N$	
	1	2	3	...	$i - 1$	i	$i + 1$	1	2	3
	Управління процесами трансформації ресурсів системи HumRes, NatRes, FinRes, FisRes									
Фіксація і оцінка досягнення стратегічних цілей соціально-економічного розвитку підсистемами і системою ΣRez_i , формування (за необхідності) коригуючих впливів у процесі інкрементальних змін цілей і завдань стратегічного управління										

Джерело: розробка автора.

У процесах, процедурах і операціях, передбачених структурно-семантичною моделлю (див. рис. 1) і базовим алгоритмом технології гармонізації цілей та інтересів (див. табл. 2.), окрім реалізації менеджерського інструменту *Strategic Planning (SP)* за сценарієм «синтелектика – синергія – синархія», на відповідних етапах можуть і повинні використовуватись також і такі сучасні управлінські інструменти, як *Big Data Analytics (BDA)*, *Decision Rights Tools (DRT)*, *Scenario and Contingency Planning (SCP)*, *Change Management Programs (CMP)* та ін.

Таким чином, якщо виходити з відомого принципу необхідної різноманітності, згідно з яким для досягнення системою попередньо запланованих цілей різноманітність управляючої підсистеми повинна бути не меншою, ніж різноманітність системи, якою управляють, то цілком незаперечним підтвердженням досягнення управляючою підсистемою умови необхідної різноманітності є залучення до процесів управління тих підсистем, якими управляють, що і реалізується запропонованими вище моделлю і алгоритмом.

Запропонована модель системи і алгоритм реалізації гармонізованого управління і менеджменту соціально-економічним розвитком регіональної суспільної системи на основі комплексу використання феноменів синтелектики (спільне мислення) і синергії (спільна дія) для досягнення нею стану синархії (спільного управління) дає, на нашу думку, змогу забезпечити більш ефективну, прозору і демократичну систему співпраці державного, господарського, наукового і громадського секторів у сфері регіонального управління.

При цьому забезпечується також і більш чітке бачення та оцінка досягнутих по завершенню кожного запланованого етапу реалізації алгоритму конкретних результатів роботи, а також адекватність останніх результатів економічних і соціальних змін у системі як наслідків належно запланованого і реалізованого процесу

стратегічного і гармонізованого за цілями та інтересами соціального управління.

ВИСНОВКИ

У результаті дослідження продемонстровано, що серцевиною процесу гармонізації цілей та інтересів множини N суб'єктів соціально-економічної системи є комплексне використання в процесах і процедурах управління та менеджменту ЗС-технології на основі реалізації послідовності трансформацій інтелекту людських ресурсів з використанням феноменів «синтелектика – синергія – синархія» і досягненням синергичності системи внаслідок інтеграційного об'єднання та гармонізації цілей та інтересів приналежних до неї підсистем, а також розроблено базовий алгоритм управлінської ЗС-технології гармонізації цілей та інтересів підсистем соціально-економічної системи.

Виходячи з того факту, що основа базового алгоритму управлінської ЗС-технології ґрунтується на алгоритмі реалізації менеджерського інструменту *Strategic Planning (SP)*, доповнений обов'язковим використанням для послідовної трансформації матеріальних ресурсів системи за інтенсивної і керованої участі інтелектуальних ресурсів останньої, стає цілком доцільним дослідити і оцінити зв'язок між результатами, отриманими внаслідок використання цієї технології. ■

ЛІТЕРАТУРА

1. Масленников В. В. Формирование партнерских отношений в предпринимательской деятельности: Вопросы теории и практики : автореф. дис. ... докт. экон. наук: спец. 08.00.03 / В. В. Масленников. – Москва, 1998 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.disscat.com/content/formirovanie-partnerskikh-otnoshenii-v-predprinimatelskoi-deyatelnosti-voprosy-teorii-i-prak#ixzz3PC7q2x9G>

2. Дишловий І. М. Особливості функціонування регіонального рекреаційно-туристичного кластеру та його регу-

лювання / І. М. Дишловий // Экономика и управление. – 2010. – № 6. – С. 69–75.

3. Колесникова Т. А. Основные понятия и принципы синергетики социально-экономических систем / Т. А. Колесникова // Синергетика и проблемы теории управления / Под. ред. А. А. Колесникова. – М.: ФИЗМАТЛИТ, 2004. – С. 482–495.

4. Вуколов В. В. Мережеве управління у публічній владі // В. В. Вуколов // Упровадження інноваційних підходів і технологій менеджменту до практики публічного управління: матеріали наук.-практ. конф. за міжнар. участю, м. Дніпропетровськ, 27–28 жовтня 2011 р. / За заг. ред. Ю. П. Шарова. – Д.: ДРІДУ НАДУ, 2011. – С. 45–47.

5. Шаров Ю. П. Застосування підходів менеджменту як джерело створення конкурентних стимулів публічного управління / Ю. П. Шаров // Упровадження інноваційних підходів і технологій менеджменту до практики публічного управління: матеріали наук.-практ. конф. за міжнар. участю, м. Дніпропетровськ, 27–28 жовтня 2011 р. / За заг. ред. Ю. П. Шарова. – Д.: ДРІДУ НАДУ, 2011. – С. 32–37.

6. Верба В. А. Аналітична оцінка управлінських технологій розвитку українських підприємств / В. А. Верба, О. М. Гребешкова // Актуальні проблеми економіки. – 2010. – № 5. – С. 52–59.

7. Гребешкова О. М. Моделі й управлінські технології розвитку економічної організації: системний підхід / О. М. Гребешкова // Економіка і підприємництво: зб. наук. пр. молодих учених та аспірантів. Відп. ред. С. І. Дем'яненко. Вип. 19. – К.: Видавництво «Аспект-Поліграф», 2007. – С. 74–80.

8. Словник іншомовних слів / За ред. чл.-кор. АН УРСР О. С. Мельничука. – К.: Головна редакція Української радянської енциклопедії, 1974. – 776 с.

9. Державне управління: навч. посіб. / [А. Ф. Мельник, О. Ю. Оболенський, А. Ю. Васіна, Л. Ю. Гордієнко]; за ред. А. Ф. Мельник]. – К.: Знання-Прес, 2003. – 343 с.

10. Воронкова В. Г. Синергетична методологія аналізу соціального управління / В. Г. Воронкова // Запорізька державна інженерна академія. Гуманітарний вісник [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.zgia.zp.ua/gazeta/VISNIK_36_3.pdf

11. Frigg R. Models in Science / Roman Frigg, Stephan Hartmann // Stanford Encyclopedia of Philosophy [Electronic resource]. – Mode of access: <http://plato.stanford.edu/entries/models-science/#FicObj>

12. Варцаба В. І. Теорія гармонії та гармонізації як основа удосконалення управління людськими ресурсами соціально-економічних систем / В. І. Варцаба // Науковий вісник Івано-Франківського національного технічного університету нафти і газу. Серія: Економіка та управління нафтової і газової промисловості. – Івано-Франківськ: Видавництво ІНТУНГ, 2013. – Вип. 1 (7). – С. 79–90.

13. Варцаба В. І. Синергетична парадигма гармонізованого управління людськими ресурсами соціально-економічних систем / В. І. Варцаба // Проблеми економіки. – Видавничий дім «ІНЖЕК», 2015. – Вип. 2. – С. 247–253.

14. Петренко В. П. До удосконалення технологій стратегічного управління соціально-економічним розвитком регіональних суспільних систем України / В. П. Петренко, В. І. Варцаба // Матеріали II Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції «Управління соціально-економічним розвитком держави, регіону, підприємства»: зб. наук. праць. – Полтава: ФОП Мирон І. А., 2014. – С. 3–5.

15. Плыкин В. Д. «В начале было Слово...», или След на воде / В. Д. Плыкин. – Ижевск: Изд-во Удм. Ун-та, 1995. – 43 с.

REFERENCES

Dyshlovyi, I. M. "Osoblyvosti funktsionuvannya rehionalnogo rekreatsino-turystychnoho klasteru ta ioho rehuliuвання" [Features of operation of the regional recreation and tourism cluster and its regulation]. *Ekonomyka u upravlenye*, no. 6 (2010): 69-75.

Frigg, R., and Hartmann, S. "Models in Science" Stanford Encyclopedia of Philosophy. <http://plato.stanford.edu/entries/models-science/#FicObj>

Hrebeshkova, O. M. "Modeli i upravlynski tekhnologii rozvytku ekonomichnoi orhanizatsii: systemnyi pidkhid" [Technology and management models of economic organization: a systematic approach]. *Ekonomika i pidpriemnytstvo*, no. 19 (2007): 74-80.

Kolesnikova, T. A. "Osnovnye poniatia i printsipy sinergetiki sotsialno-ekonomicheskikh sistem" [Basic concepts and principles of synergy socio-economic systems]. In *Sinergetika i problemy teorii upravleniia*, 482-495. Moscow: FIZMATLIT, 2004.

Melnyk, A. F. et al. *Derzhavne upravlinnia* [Governance]. Kyiv: Znannia-Press, 2003.

Maslennikov, V. V. "Formirovanie partnerskikh otnosheniy v predprinimatelskoy deiatelnosti: Voprosy teorii i praktiki" [Forming partnerships in business: Theory and Practice]. <http://www.dissertat.com/content/formirovanie-partnerskikh-otnosheniy-v-predprinimatelskoy-deyatelnosti-voprosy-teorii-i-prak#ixzz3PCTq2x9G>

Petrenko, V. P., and Vartsaba, V. I. "Do udoskonalennia tekhnologii stratehichnogo upravlinnia sotsialno-ekonomichnym rozvytkom rehionalnykh suspilnykh system Ukrainy" [By improving the technology of strategic management of socio-economic development of regional social systems of Ukraine]. *Upravlinnia sotsialno-ekonomichnym rozvytkom derzhavy, rehionu, pidpriemstva*. Poltava: FOP Myron I. A., 2014. 3-5.

Plykin, V. D. «V nachale bylo Slovo...», ili Sled na vode ["In the beginning was the Word...", or Trace on the water]. Izhvsk: Izd-vo Udm. un-ta, 1995.

Sharov, Yu. P. "Zastosuvannia pidkhodiv menedzhmentu iak dzherelo stvorennia konkurentnykh stymuliv publicnogo upravlinnia" [Approach management as a source of competitive incentives to create public administration]. *Uprovadzheniia innovatsiinykh pidkhodiv i tekhnologii menedzhmentu do praktyky publicnogo upravlinnia*. Dnipropetrovsk: DRIDU NADU, 2011. 32-37.

Slovyk inshomovnykh sliv [Dictionary of foreign words]. Kyiv: Holovna redaktsiia Ukrainskoi radianskoi entsyklopedii, 1974.

Verba, V. A., and Hrebeshkova, O. M. "Analitichna otsinka upravlynskykh tekhnologii rozvytku ukrainskykh pidpriemstv" [Analytical assessment management technologies of Ukrainian enterprises]. *Aktualni problemy ekonomiky*, no. 5 (2010): 52-59.

Vartsaba, V. I. "Teoriia harmonii ta harmonizatsii iak osnova udoskonalennia upravlinnia liudskymy resursamy sotsialno-ekonomichnykh system" [The theory of harmony and harmonization as a basis for improving human resources management of socio-economic systems]. *Naukovyi visnyk Ivano-Frankivskoho natsionalnogo tekhnichnogo universytetu nafty i hazu. Seriiia «Ekonomika ta upravlinnia v naftovii i hazovii promyslovosti»*, no. 1 (7) (2013): 79-90.

Vartsaba, V. I. "Synerhetychna paradyhma harmonizovanoho upravlinnia liudskymy resursamy sotsialno-ekonomichnykh system" [Synergetic paradigm harmonized human resource management of socio-economic systems]. *Problemy ekonomiky*, no. 2 (2015): 247-253.

Vukolov, V. V. "Merezheve upravlinnia u publichni vladii" [Network management in public authorities]. *Uprovadzheniia innovatsiinykh pidkhodiv i tekhnologii menedzhmentu do praktyky publicnogo upravlinnia*. Dnipropetrovsk: DRIDU NADU, 2011. 45-47.

Voronkova, V. H. "Synerhetychna metodolohiia analizu sotsialnogo upravlinnia" [Synergetic methodology analyzing social management]. http://www.zgia.zp.ua/gazeta/VISNIK_36_3.pdf